Reactie op zienswijzen provincie Noord-Brabant en algemene zienswijzen op voorgenomen ontwikkeling Zonnepark De Bergen, Terheijden

1 Beantwoording zienswijze provincie

1.1 Opmerkingen – algemeen

In lijn brengen met huidig provinciaal beleid

- Zienswijze: ‘’Voor beide zonneparken constateren wij daarom dat deze niet getoetst zijn aan artikel 3.41 IOV en inhoudelijk niet in overeenstemming zijn met de bepalingen. Zo is onder andere te weinig aandacht voor de waarde van vruchtbare landbouwgronden voor agrarisch gebruik en onze voedselproductie. En de onderbouwingen maken ook niet duidelijk in hoeverre de plannen actueel regionaal zijn afgestemd en ook niet of deze actueel met de netwerkbeheerder zijn afgestemd.*’’*
- Reactie:
    - De IOV is verwerkt in de Ruimtelijke Onderbouwing (hierna: RO);
    - In RO is meer nadrukkelijk verwoord dat netbeheerder Enexis nauw betrokken is, er is reeds een Aansluit- en Transportovereenkomst gesloten tussen Enexis en de initiatiefnemer. De kabel is al aangelegd (netinpassing) naar het zonnepark. In de RES 1.0 is reeds Zonnepark De Bergen opgenomen. De West-Brabantse gemeentes, waterschappen, provincie en netbeheerder - die ook deelnemen in RES West-Brabant - zijn op de hoogte van het project.

In lijn brengen met beleid van de gemeente en RES

- Zienswijze: *‘’*Zo valt het ons op dat de gemeentelijke omgevingsvisie die in 2021 is vastgesteld, niet is betrokken in de afweging. De afspraken, die regionaal zijn gemaakt in de Regionale Energiestrategie (RES) zijn hierin leidend. Hoe dat in deze plannen zijn doorwerking heeft gehad is niet duidelijk.*’’*
- Reactie: gemeentelijk beleid in de ruimtelijke onderbouwing is geüpdatet, en er is een paragraaf over de RES toegevoegd. De doelstellingen van de RES 1.0 zijn leidend in de paragraaf over het energie behoefte onderzoek van de gemeente Drimmelen. In de RES 1.0 is specifiek Zonnepark de Bergen genoemd als een project ‘in de pijplijn’.

Plan voor na verstrijking vergunningstermijn

- Zienswijze: ‘’In de landschappelijke inpassingsplannen missen wij een onderbouwing hoe u als gemeente om wil gaan met deze inpassing na het verstrijken van de vergunningstermijn. De ruimtelijke onderbouwingen zijn op dat onderdeel niet concreet, en de vergunningsvoorwaarden lijken vooral in te gaan op verwijderen. Ons inziens is het niet wenselijk om een goede landschappelijke inpassing met meerwaarde voor het gebied te verwijderen. Daarom vragen wij bij de inpassing na te denken over de fase nadat het zonnepark weer is verwijderd, opdat de inpassing ook dan zijn toegevoegde waarde behoudt.*’’*
- Zienswijze: In artikel 8.2 AoK is afgesproken dat 26 maanden voor afloop van de omgevingsvergunning de initiatiefnemer een voorstel stuurt naar de gemeente voor de landschappelijke inpassing. De initiatiefnemer wil in gezamenlijkheid met de gemeente en grondeigenaar dit voorstel opstellen. Hierin wordt opgenomen welke elementen met landschappelijke meerwaarde behouden kunnen blijven, zoals de natuurvriendelijke oever, boomgaard, verlaagd

maaiveld voor waterberging en natte natuur, gebiedseigen kruidenvegetatie, parklint, uitgegraven watergang, etc.

1.2 Opmerkingen De Bergen Terheijden

Argumentatie geschiktheid zonnepark i.p.v. landbouwgrond

- Zienswijze:: ‘’In de ruimtelijke onderbouwing staat hierover dat aan de locatie een andere invulling moet worden gegeven omdat de grondeigenaar stopt met het boerenbedrijf en daarmee de percelen niet meer agrarisch gebruikt worden. Die redenering is te kort door de bocht om direct een zonnepark te legitimeren. Als de gronden grote waarden voor de landbouwsector zouden hebben, zou ook moeten worden bekeken hoe zij daarvoor behouden kunnen blijven.’’
- Reactie: deze afweging is in feite aan de gemeente Drimmelen. Maar hierover kan nu worden gezegd: de grondeigenaar, een agrariër, heeft zelf gekozen om zijn landbouwgronden ter beschikking stellen voor (tijdelijke) winning van hernieuwbare energie. Het voorgenomen plan is niet m.e.r.-plichtig, daarom is er niet naar andere alternatieven voor het grondgebruik gekeken. Overigens blijft een deel van het plangebied in agrarisch gebruik, er wordt een boomgaard geplant (1,4 ha van de in totaal 9,5 ha zonnevelden + 5,5 ha voor ruimtelijke inpassing). Er is sprake van meervoudig ruimtegebruik. De grond blijft vruchtbaar, aangezien er kruidenrijke begroeiing zich tussen de panelen kan ontwikkelen. De panelen staan ver genoeg uit elkaar (zowel in zuid-opstelling: 1,6-3m tussenruimte; oost-west opstelling: 2m tussenruimte) om regenwater door te laten. Ook kan natte natuur (door verlaging maaiveld op een aantal plekken) zich ontwikkelen. Na de ontmanteling van het zonnepark is de bodem naar alle waarschijnlijkheid vruchtbaar genoeg om eventueel opnieuw te kunnen worden ingezet voor agrarisch gebruik. De ontwikkeling van de vegetatie en bodemkwaliteit zullen gedurende de exploitatie worden gemonitord, te beginnen met een nulmeting.

Bezoekerscentrum

- Zienswijze:: ‘’In de ruimtelijke onderbouwing staat dat als onderdeel van het plan ook een bezoekerscentrum wordt gerealiseerd. Over dit bezoekerscentrum lezen wij verder niets in de onderbouwing en kunnen wij deze ook niet terugvinden in de opgenomen inrichtingstekening. Wat wordt onder dit bezoekerscentrum verstaan, hoe groot is het, hoe gaat het functioneren en waar wordt deze gerealiseerd? Wordt hiervoor gebruik gemaakt van bestaande bebouwing op een bouwperceel?’’
- Reactie: het bezoekerscentrum is een wens van de deelnemers aan de kom-in-de-wei sessies (georganiseerd door de initiatiefnemer) voor educatie en laagdrempelige ontmoeting. De bezoekerscentrum komt bij de toegang te staan, nabij het stedelijk gebied, en krijgt de omvang van ca. 3 zeecontainers. Het ontwerp moet nog worden gemaakt. De initiatiefnemer zal in een later stadium hiervoor een bouwvergunning indienen. Het bezoekerscentrum zal gebruikt worden voor onder andere bijeenkomsten over de energietransitie, waarbij het aansluit bij de wensen van de gemeente om inwoners meer bekend te maken met de energietransitie.

Missen van bijlages landschappelijke inpassing:

- Zienswijze: ‘’Wij missen bij de aangemelde stukken echter de bijlages 6a en 6b.’’
- Reactie: deze bijlages zijn meegestuurd.

Nulmeting bodemkwaliteit en vegetatie onderzoek

- Zienswijze: *"*In de ruimtelijke onderbouwing lezen wij ook dat u/het collectief wilt onderzoeken wat het effect van verschillende opstellingen is op de onderbegroeiing, vegetatieontwikkeling, het ontwikkelen van natuurwaarden en de bodemkwaliteit. Daarbij wordt gesteld dat in het ideale geval ook een nulmeting wordt verricht. Ons inziens is een dergelijk onderzoek niet mogelijk zonder een gedegen nulmeting. Uw gemeente heeft als doel leidend principe in het beleidskader grootschalige zonnevelden opgenomen om te leren door te doen. Als dat echt een leidend principe is, is een nulmeting in dit licht niet vrijblijvend. Overigens onderschrijven wij de toegevoegde waarde van een dergelijk onderzoek en hopen dat u de resultaten ook met ons wilt delen.*"*
- Reactie: de initiatiefnemer stelt dat er een aantal weken voor aanvang van de bouw een nulmeting van de bodemkwaliteit zal plaatsvinden. En gedurende de exploitatieperiode zal de ontwikkeling van de vegetatie onder / naast de zonnepanelen worden onderzocht. De resultaten van beide onderzoeken zullen worden gedeeld met gemeente en provincie.

2 Beantwoording overige zienswijzen

2.1 Brandveiligheid

- Zienswijze: in hoeverre is het aspect van brandveiligheid meegenomen?
- Reactie: De Veiligheidsregio Midden en West Brabant is op de hoogte van dit project aangezien ze betrokken is bij de voorgenomen bouw van het inkoopstation door Enexis.

  Brandweer Midden en West Brabant is betrokken en geeft aan dat er geen specifieke regelgeving voor brandveiligheid van zonneparken is (het bouwwerk zonnepark valt onder het Bouwbesluit, maar in dat besluit is geen specifieke prestatie-eisen voor zonneparken). Er kan worden gewerkt met de functionele eisen zoals bijvoorbeeld artikel 2.81. lid 1 Bouwbesluit: een te bouwen bouwwerk is zodanig dat de kans op een snelle uitbreiding van brand voldoende wordt beperkt

  De brandweer let met name op het beheersbaar houden van eventuele brand en de bereikbaarheid. De vegetatie vormt een groter risico op brandoverslag dan de zonnepanelen zelf. De brandweer geeft aan niet te kunnen zeggen of een zonnepark wel of niet voldoet aan regelgeving.

  De brandweer Midden en West Brabant geeft een aantal aandachtpunten mee (mede o.b.v. de landelijke Handreiking Risicobeheersing advies veilige PV-systemen, 2020). Om (uitbreiding van) brand te voorkomen zijn de volgende maatregelen getroffen:

  - Tussenruimte: er is afstand behouden (oost-west opstelling: 2 meter tussenruimte; zuid-opstelling: 1,6 -3 m tussenruimte) tussen de zonnepanelen;
  - Compartimentering: de panelen liggen in aparte veldsegmenten, met andere woorden: compartimenten. Indien er brand uitbreekt, is de kans groot dat dit beperkt blijft tot een veldsegment;
  - Overige brandbare objecten: de transformatorhuisjes staan op afstand van de veldsegmenten en andere brandbare objecten, waardoor brandoverslag niet aannemelijk is;
  - Ligging zonnepark t.o.v. gebouwde omgeving: het zonnepark ligt geïsoleerd van de gebouwde omgeving vanwege de watergangen die er omheen liggen. De veldsegmenten liggen 5 meter van de watergangen;
  - (brandbare) vegetatie:
    - Een deel van de onderbegroeiing betreft natte natuur, dat minder vatbaar is voor brand;

  - De frames waarop de zonnepanelen staan maken het maaien van vegetatie eronder mogelijk indien nodig. De vegetatie tussen de veldsegmenten wordt onderhouden, zodat het kort blijft;
- Netbeheerder: in Aansluit- en Transportovereenkomst (art 9.1) hebben de initiatiefnemer en netbeheerder Enexis afgesproken dat laatstgenoemde de transport kan beperken in het kader van de veiligheid;
- Toegang brandweer tot veldsegmenten:
  - door het zonnepark kronkelt een halfverharde pad (puinverharding). In het oorspronkelijk ontwerp is het pad ca. 2 meter breed, maar dat zal worden verbreed naar 3,25m.
  - de vrije ruimte rondom het pad varieert van 5 – 10m, conform de 4,5m die wordt aanbevolen door de brandweer. Die de brandweer toegang verschaft tot de veldsegmenten.
  - tussen de veldsegmenten liggen onverharde paden van ca. 3 meter breed. Vanaf het halfverharde pad is de afstand voor een brandweerauto met brandslang beperkt;
  - Het brandweervoertuig ondervindt geen hinder van constructies boven de weg;
- Bluswatervoorzieningen: er wordt een bluswatervoorziening (capaciteit: > 60m3/u) geplaatst bij de toegang aan de oostzijde, en een aan de westzijde. Aan De Bergen (westzijde) is een brandkraan aanwezig, deze is toereikend. Voor de bluswatervoorziening aan de westzijde (tussen veldsegment J en K) wordt onderzocht of het open water rondom het park van voldoende diepte is om het hele jaar de capaciteit van 60m3/u te voorzien.
- Toegang bezoekers 's avonds: het park is publiek toegankelijk, maar 's avonds wordt het afgesloten met zicht op mogelijk vandalisme dat kan leiden tot brandgevaar.

2.2 Lichtreflectie

- Zienswijze: in hoeverre is het aspect van lichtschittering meegenomen?
- Reactie: aangezien een zonnepaneel minder reflecteert dan oppervlaktewater, dat gelegen is nabij vele hoofdwegen in Nederland, kan aangenomen worden dat het plaatsen van een zonnepark nabij wegen geen noemenswaardig effect heeft op het wegverkeer. Verder is de weerkaatsing van licht sterk afhankelijk van het type zonnepaneel dat wordt toegepast. De te installeren panelen zijn van het type monokristallijn of polykristallijn. Deze zijn zo ontworpen dat er zo veel mogelijk zonlicht opgenomen wordt om dit om te zetten naar elektriciteit, waardoor lichtschittering beperkt blijft. Dit is in lijn met het informatiebulletin van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu 'Toepassing van zonnecollectoren op en rond luchthavens'.

  Ten aanzien van Zonnepark De Bergen: het park had geheel uit het zicht kunnen worden genomen d.m.v. bomenrijen en bosschages, waardoor lichtreflectie volledig uitgesloten was. Echter is er gekozen voor een open karakter van het zonnepark, om te laten zien aan weggebruikers dat ze eerst het energieneutrale dorp van Nederland, Terheijden, benaderen. Daarnaast heeft het zonnepark de vorm van een schans, het stelt een vestigingswerk voor dat verloren is gegaan. Zodat Terheijden bij wijze van spreken weer twee schansen heeft. Het park is zichtbaar voor weggebruikers, maar nauwelijks voor omwonenden. Overigens heeft de initiatiefnemer aangegeven dat deze – indien gewenst – zorg draagt voor het doortrekken van de bosschages aan de oostkant van de N285.

  Ondanks het open karakter, is de lichtreflectie hinder voor weggebruikers zeer beperkt:

  - Zichtbaarheid vanaf de weg N285 (noord-zuid richting): bij zonsopkomst in het oosten kan op één moment (bij een snelheid van 80 km/u niet meer dan 2-3 seconden), ten zuiden van de bomenrij langs de weg, lichtreflectie in de zijruit (dus niet in het gezichtsveld van de automobiliteit) van de auto plaatsvinden. Het lage zonlicht kan dan

reflecteren via de zonnepanelen in de veldsegmenten die in zuid-opstelling staan. Bij zonsondergang in het westen is geen lichtreflectie aan de orde;
- Zichtbaarheid vanaf de weg De Bergen (noordwest – zuidoost richting): bij zonsopkomst in het oosten is er geen sprake van lichtreflectie door toedoen van het zonnepark. Bij zonsondergang in het westen ook niet, aangezien het licht op de specifiek plek wordt gehinderd door de aanwezige bomenrij.

2.3 Stikstofberekening

- Zienswijze: gelieve een geactualiseerde stikstofberekening aan te leveren, middels de nieuwste versie van de AERIUS calculator (versie 2023.0.1), inclusief de motivatie dat de gehanteerde uitgangspunten reëel en aannemelijk zijn.
- Reactie: er is een nieuwe berekening uitgevoerd via de nieuwste versie van AERIUS. De beoordeling wijst uit dat geen depositie optreedt ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden in Natura 2000-gebieden waardoor een negatief effect op de natuurlijke kenmerken en instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden is uitgesloten. Zie de bijlage voor een nadere toelichting op de berekening.

3 Bronnen

Beleid provincie, gemeente en RES

- Voortgangsrapportage RES West-Brabant 2023 (energieregiowb.nl)
- RES-West-Brabant-Achtergrondrapport-Bijlagen-verkleind-gecomprimeerd_compressed.pdf (energieregiowb.nl)
- Beleidskader grootschalige zonnevelden | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)

Brandveiligheid

- De Handreiking Risicobeheersing advies veilige PV-systemen (dec 2020) Handreiking risicobeheersing Advies veilige PV-systemen (nipv.nl)
- Brandweeracademie (2018). Kennisdocument Brandoverslag. Handelingsperspectief en literatuuronderzoek. Arnhem: IFV 20180921-BA-Brandoverslag-Handelingsperspectief-en-literatuuronderzoek.pdf (nipv.nl)
- Brandweer 2022 - Veilige energietransitie, link: Nieuwsbrief_sjabloon.indd (brandweernederland.nl)